

Funktionsrättspodden

Säsong 2, avsnitt 9: kulturavsnittet

Johanna: Hej och välkomna till...

Karin och Johanna: Funktionsrättspodden!

Johanna: Med mig, Johanna Sommansson.

Karin: Och mig, Karin Aronsson.

Johanna: Och idag har vi också med oss en poddlyssnare. En gäst från funktionsrättsrörelsen.

Karin: Jajamän. Vi har ju det stora kulturavsnittet idag.

Johanna: Ja. Idag pratar vi om kultur.

Karin: Ja. Och vi ska grotta i kultur på alla möjliga tankar, konster och vad vi än kan komma på.

Johanna: Ja, för nu är det så att när restriktionerna har lättat så är det ju en sektor som jublar lite extra och det är ju kultursektorn.

Karin: Ja, den har ju varit hårt drabbad. Och det är ju någonting som det har skrivits väldigt mycket om under pandemin. Men som nu kommer börja leva upp. Och jag tror att det var en hel del tjuvrusning, eller tjurrusning kanske det heter, när det skulle bokas... När biljetter släpps till många föreställningar. Och när teatrar, biografer, konsertlokaler och museer öppnar upp igen.

Johanna: Ja, vi kan ju känna... Att jag faktiskt, för egen del, har hängt på låset när biljetter släpptes. För suget efter kultur är ju stort.

Karin: Ja. Och även om vi har kunnat ta del av mycket kultur digitalt under pandemin, så är det ju... Live är ju live.

Johanna: Ja, den fysiska upplevelsen är ju icke att jämföra med den digitala.

Karin: Men det betyder ju inte att de här hindren, eller de barriärer som finns för att besöka kultur, många av dem kvarstår. Så vi lär inte bli arbetslösa den här veckan heller.

Johanna: Precis. För idag pratar vi om vilka som hindras från att åtnjuta kultur och hur det ser ut när kulturen inte är tillgänglig för alla. För det är ju så att vi på Funktionsrätt Stockholms län, vi har två mål

med vårt intressepolitiska arbete kring kulturfrågor. Och det ena är att tillgängliggöra region Stockholms kultur- och konstutbud så att fler kan ta del av det. Och det andra är att region Stockholm ska köpa in mer konst av konstnärer med funktionsvariationer. Och de här frågorna jobbar vi aktivt med i vår samverkan med Kulturförvaltningen.

Karin: Just det. För vi samverkar med Kulturförvaltningen på region Stockholm. Och de har ansvar för kultur i form av folkbildning, kultur i... Eller konst i vårdmiljöer. De har även ett kunskapscentrum, hur du kan använda kultur i rehabiliterande syfte. Så de har ett ganska brett uppdrag. De jobbar också med regionbibliotek och länsmuseumsfunktioner. Så region Stockholm har ett brett kulturopdrag. Och där gäller det att vi också har ett brett sätt att se på vem som är kulturutövare och vem som är kulturkonsument, tänker jag.

Johanna: Precis. För det är tvåfaldigt. Vi är både kulturutövare och kulturkonsumenter. Vi finns överallt.

Karin: Ja, men jag har hört att du har... Du berättade för mig här strax innan vi började spela in att du har sett en dokumentär som finns på SVT Play. Berätta mer om den. Den handlar om personer med funktionsvariationer i filmhistorien.

Johanna: Ja, precis. Den här dokumentären finns på SVT Play och heter "Funkiskoden". Och i det här programmet sitter ett gäng personer från funktionsrättsrörelsen och diskuterar hur populärkulturen har illustrerat personer med funktionsvariationer genom tiderna. Och det här var väldigt intressant att se, hur man kan plocka isär kontexten och se hur det här tas emot. Det problematiska i den här dokumentären är att när Hollywood väljer skådespelare som ska illustrera en funktionsvariation och spela, så blir det en fråga om representation. Varför har vi inte en person med autism som spelar autistisk i filmen till exempel "Rain Man", som är väldigt... En stor Hollywoodfilm och han som spelar autistisk fick till och med en Oscar för den här insatsen. Och filmen var unik i sitt slag eftersom en autistisk person hade huvudrollen. Så på ett sätt lyfte vi ju... Så lyfte Hollywood en person med normbrytande funktionalitet. Men ändå så slutade ändå filmen med att den här autistiske mannen har varit ute i världen och gjort massa roliga saker med sin bror, som spelas av Tom Cruise. Och i slutet i filmen så slutar det ändå med att han går tillbaka till sin institution där han bodde i början. I dokumentären problematiseras det att när tittarna av Hollywoodfilmer tror att de förstår hur det är att leva med funktionsvariation när de har sett en film som till exempel "Rain Man". Och det är oerhört farligt när man

har en representation i mainstreammedia som når ut med sådan slagkraft till så många människor. Här är det viktigt att vi får representera oss själva, helt enkelt. Som i filmen "Catwalk". Om man tar på sig sina normkritiska glasögon och ser de här filmerna så blir det en helt annan cinematisk upplevelse. Och det gör den här funkispanelen som är med i dokumentären. Ett tips.

Karin: Jo, men jag tänker att det är väldigt intressant också, just den här tanken av vem som får representera. För om vi vänder på perspektivet och gör en normkritisk analys av det så har vi ju inte en panel med personer utan funktionsvariationer som så att säga... Eller en person med funktionsvariation som spelar en vanlig person. Och så säger vi, "wow, vilken tolkning". För det är ju ofta det som händer. Och jag tänker att där behöver vi jobba för att kulturen ska finnas... Eller det ska finnas representation av personer med funktionsvariationer i kulturens alla delar. Jag tycker att "Catwalk" är ett bra exempel på en film där vi har personer som har egen erfarenhet som också spelar huvudrollerna och innehar nästan alla roller i filmen. Vi ser ju att... Vad får det för genomslag och vad ser vi för perspektiv? Den har ju visats i New York bland annat och fått ett jättestort genomslag. Så vi tänker att kultur... Vi behöver ha ett normkritiskt fokus på vad kultur är och hur vi förhåller oss till kultur. För det sker så mycket kultur varje dag i våra liv. Jag tror ibland utan att vi ens tänker på det. Men har vi de här glasögonen på oss och tänker, vem representerar oss här och hur kan vi tänka? Ja, då tror jag att vi kan komma mycket, mycket längre och få en bredare kultur som speglar samhällets befolkning.

Johanna: Mycket bra!

Karin: Ni hittar som sagt den här dokumentären, "Funkiskoden", på SVT Play.

Karin: Vilken rivstart på det här kulturavsnittet, Johanna. Jag känner, nu är vi verkligen i gång. Och då tänker jag att det är dags att ta in vår gäst till podden. Välkommen in i poddstudion, Kristina!

Johanna: Hej Kristina och välkommen till Funktionsrättspodden!

Kristina: Hej Johanna och Karin. Ska bli jättekul att vara här faktiskt. Jag tycker Funktionsrättspodden är jättebra. Jag lyssnar på alla avsnitt.

Johanna: Känns superkul att du här i poddstudion idag med oss. Och vi hoppas att vi ska ha ett bra och kul samtal. Du sitter ju med i Funktionsrätt Stockholms läns styrelse. Vill du berätta lite mer om ditt engagemang i funktionsrättsrörelsen?

Kristina: Oj. Ja, det är ett långvarigt engagemang faktiskt. Jag har varit engagerad i över 30 år. Jag har mina rötter i Neuroförbundet. Och där kom jag in i slutet på 80-talet genom att min man fick en stroke. Så jag kom in som anhörig och har i stort sett varit engagerad mer eller mindre under alla år. Min man avled för mer än 20 år sedan, så jag har fortsatt att vara engagerad. Jag har fått många vänner och så, och har starka rötter där. Och Neuroförbundet engagerar ju många neurologiska sjukdomar och diagnoser. De stora är då MS, neuromuskulära sjukdomar, stroke. Polyneuropati är en väldigt stor grupp. Och sen har vi då mindre diagnoser som ALS och... Parkinson är... Många Parkinsonmedlemmar har vi också. Men det är som sagt, det finns nästan hur många som helst under vår flagga. Och vi är ett väldigt gammalt förbund. Stockholmsföreningen bildades som en MS-förening 1950. Och det är grunden till det som idag är Stockholmsföreningen. Och 1957 så bildades förbundet som finns över hela Sverige.

Johanna: Intressant. Och vilken lång historia ni har. Jag tänker, det är ju jätteintressant. Vi har ju liksom i podden... När vi har gäster så får vi veta så himla mycket om bakgrund om föreningar som jag tror att många som lyssnar också inte har en aning om. Så tack snälla för att du delar med dig av det. Du sitter ju också med i Funktionsrätt Stockholm läns styrelse. Hur länge har du varit med i vår styrelse?

Kristina: Oj. Det är inte så längre. Det är... Jag tror att jag satt som suppleant ett eller kanske två år. Men nu har jag varit ordinarie, och den perioden pågår fortfarande då i två år. Jag sitter med som adjungerad i presidiet. Och jag tycker att det är väldigt roligt. Det har varit lite svårt under pandemitiden.

Karin: Ja, det har ju varit en utmaning. Men vi har hittat många bra lösningar på att kunna ses digitalt och hitta intressepolitiska... Både aktiviteter och... Men också jobba intressepolitiskt så...

Kristina: Oh, ja. Vi har väl försökt på alla sätt. Men ibland tycker jag det känns som man hänger lite i luften liksom. Man är lite med en liten stund och sen så är det borta för då är man bara hemma igen.

Johanna: Just det. Vi har ju startat den här podden bland annat. Så ja. Men spännande, tack för det. Funktionsrätt Stockholms län har en etablerad samverkan med Kulturförvaltningen, en av regionens förvaltningar. Och i det samverkansrådet sitter ju du, Kristina. Hur länge har du varit engagerad i samverkan med Kulturförvaltningen?

Kristina: Oj. Kulturförvaltningen har jag varit engagerad i längre än i Funktionsrätt faktiskt. Jag tror att jag har suttit i Kulturförvaltningens samverkansråd i någonstans mellan sju och åtta år.

Johanna: Inom Kulturförvaltningen så brukar vi prata en hel del om FKB. Och det gör vi i alla våra samverkansråd såklart, för funktionsrättskonsekvensbeskrivning är ju ett fantastiskt verktyg som hjälper regionen att tillgängliggöra alla sina verksamheter och projekt. Så en FKB säkerställer tillgänglig kultur för alla. Och vi vill ju att kulturen ska tillhöra alla och därför kan en FKB hjälpa oss att nå dit. Hur skulle du kunna tillämpa en FKB inom kulturen, Kristina?

Kristina: Ja, du har helt rätt. FKB betyder att göra rätt från början. Om man förenklar det. Och det... Om man bygger nytt så ska man göra rätt från början. Då ska det vara anpassat för alla olika människor och funktioner. Det ska finnas både för rörelsehinder och intellektuella störningar och olika diagnoser. Det känner jag att det är viktigt. Och från början... Om man bygger nytt så ska man gå igenom det från början på allt. Och även när man renoverar så ska man tänka till för lösningar. För ibland så när man pratar om kultur så har man då kulturmärkta hus. Men man kan ofta ändå hitta lösningar som gör att man inte behöver göra stora ingrepp i de befintliga byggnaderna för att hitta bra lösningar för att göra det tillgängligt.

Johanna: Vi brukar ju också prata om den konstnärliga gestaltningen i kollektivtrafiken. För konst finns ju runt omkring oss. Konst och kultur är ju överallt. Så hur kan vi göra konsten och kulturen tillgänglig?

Kristina: Den ska ju vara för alla. Man ska kunna se. Och det som man ska... Som är taktilt då, som... Det finns ju konst faktiskt som man gärna ska röra vid. Då måste det ju också vara tillgängligt så att man kommer till att röra den även om man har någon form av funktionshinder som gör att man inte har så lätt att ta sig fram. Så ska man se till att man lätt tar sig fram dit. Och sen får det då inte vara allergiframkallande. Och det får inte vara allt för rörigt så att man får ett epileptiskt anfall till exempel för att det är för flimrande konst. Det är ju svårt. Det ska det inte finnas på offentliga inrättningar helt enkelt.

Johanna: Precis. Så med en FKB är det lätt att hitta de här komponenterna som tillgängliggör konst.

Kristina: Oh, ja.

Johanna: Och det är därför vi jobbar så med FKB, för att det ska vara lätt att göra rätt från början. Och konsten ska vara för alla. Och kulturen vara för alla. Vi var ju inne på och pratade lite om det här med FKB för att använda... Vi tänker ju också att FKB ska kunna användas som en del i att vara anställd. Vad tänker du kring det?

Kristina: Jag tycker det är jätteviktigt att man inom kulturen också kan anställa människor med olika funktionshinder. Det är inte så att miljön bara ska vara anpassad, utan även bakom liksom. Där de arbetar på deras kontor och på liknande platser ska det också vara anpassat för alla människor. Och det finns ju också många som är utövare utav kultur, tänker jag. Olika konstnärer som har olika funktionshinder. Man kan måla, man kan sjunga, man kan dansa. Man kan göra massa olika saker fast man har ett funktionshinder. Och även de ska kunna få använda och utöva sin konst. Det tycker jag är viktigt. Att man ser till att även den delen är anpassad för alla.

Johanna: Ja, men verkligen. Och jag tänker, vi har ju hjälpt region Stockholm och Kulturförvaltningen när de gjorde en inventering och omstrukturering av sina lokaler, där vi gick in och pratade om hur tycker vi att lokalerna ska vara utformade? De har en jättetjusig spiraltrappa som är helt oanvändbar om du har nedsatt rörlighet. Då får du åka ut och ta hissen ner och gå in från entrén på andra planet.

Kristina: Helt galet. Även för gamla tanter är det helt galet. Men jag tycker också att det inom folkbildningen är väldigt viktigt. För folkbildningen är ju en stor del av vårt kulturarv faktiskt. Att även där anpassa. Och inte bara tänka på museer och sådana saker... scener och det som vi normalt tänker på när vi tänker på kultur. Utan även folkbildningens lokaler är viktiga, att de är anpassade för alla. Så att man kan gå på kurser och vara där.

Johanna: Ja och det är så himla bra att du säger det. För vi tänker att region Stockholm och Kulturförvaltningen, de har ju ett ansvar att... De ger ekonomiska bidrag och medel till olika arrangörer. Att ställa krav på att kulturen ska vara tillgänglig. Och att faktiskt plocka upp de här perspektiven. Och vi pratade också om att vi... Vi har ju pratat om, i Samverkansrådet, att starta insiktsutbildningar. Just för att öka kunskaperna om, hur kan vi tänka kring personer som har olika typer av funktionsvariationer.

Kristina: Ja, det är jätteviktigt att vi hjälper till med insiktsutbildningar. För det är också viktigt att personalen på olika kulturella tillställningar som finns har kunskap i hur de ska bemöta människor med olika funktionshinder.

Johanna: Ja. Och det normkritiska perspektivet i hur en kan ta del av konst. Det leder oss in på nästa fråga som handlar om din bästa kulturupplevelse.

Kristina: Oj, det var svårt. Ja, jag har konsumerat så mycket kultur under hela mitt liv så jag vet inte. Men när du säger så här så tänker jag kanske inte på den bästa, för det kan jag inte plocka fram, men jag

kan säga den första riktigt stora konstupplevelse jag hade. När jag var barn så hade Dramaten skolteaterföreställningar som var på eftermiddagarna för skolbarn. Och det fick jag gå på när jag var 10 år och såg en pjäs som jag tror var skriven utav Carl Zetterström den äldre. Jag kommer inte ihåg vad pjäsen hette, men jag har fortfarande ett svagt minne utav den pjäsen. Och jag tror att det har präglat mitt konstliv väldigt mycket.

Johanna: Vad roligt. Och vi tänker också att våra målsättningar med arbetet i Samverkansrådet är att personer med funktionsvariationer, oavsett vilken ålder, ska kunna ta del av kulturlivet. Och att man måste börja tidigt. Så jag tänker det är ett jättebra exempel.

Kristina: Ja, jag tror att det är väldigt viktigt. Och jag tror också att det är viktigt att man tidigt blandar grupperna för barn i konstupplevelser. Att man inte har bara... Idag har vi museet eller den här konstgrejen, danssalen öppen för barn med funktionshinder. Utan idag har vi den öppen för barn. Alla barn.

Karin: Superbra. Och det är så vi tänker att vi vill utveckla. Det handlar ju så himla mycket om kultur och vilka aspekter och hur en kan ta till sig kultur. Och att det behöver finnas olika alternativ. För vi jobbar ju med att ta till oss kultur på så många olika sätt.

Johanna: Eftersom vi bor i region Stockholm så har vi tillgång till så oerhört mycket kultur inom regionen.

Kristina: Ja, du har fullständigt rätt. Och det är väl kanske därför jag som då har bott hela mitt liv i Stockholmsregionen säger att jag har upplevt så väldigt mycket kultur. För här är utbudet stort. Men det är också viktigt nu när stan börjar växa och bli större runt om, att vi även har kultur i våra förorter och våra utsatta områden. För kultur är viktigt för alla. Och det är som ett kitt för människor att leva tillsammans att man kan utöva kultur.

Johanna: Verkligen. Och jag blir så glad när jag ser att man gör en stor satsning. Till exempel så bygger man nu ett nytt kulturhus ute i Jordbro och det gamla kulturhuset har varit väldigt slitet. Och jag blir så glad när jag ser att det satsas även på kringliggande orter.

Kristina: Det är jättebra, tycker jag. För det ska vara över hela... Hela regionen ska leva och finnas. Som man säger att hela Sverige ska leva och finnas, men för oss är det viktigt att regionen lever och finns.

Johanna: Väl talat. Kultur över hela regionen. Då har vi kommit den sista frågan idag. Och den här frågan ställer vi till alla våra gäster här i

poddstudion, så det är något av vårt signum. Kristina, vad innebär funktionsrätt för dig?

Kristina: Oj. Funktionsrätt för mig betyder att alla människor har tillgång till allt. Och ska ha samma rättigheter till att leva och efter sin förmåga delta i samhället och samhällslivet. Och egentligen så tycker jag att funktionsrätt inte skulle finnas, för samhället ska vara så uppbyggt och fungera så att alla får sina rättigheter tillgodosedda på alla sätt.

Johanna: Tack. Tack så mycket för att du kom hit till studion idag, Kristina.

Karin: Ja. Då hälsar vi en hemlig gäst välkommen till Funktionsrättspodden. Välkommen Karin Bruce, projektledare för Stockholmstinget som vi har pratat om tidigare i avsnittet och också i tidigare avsnitt. Varmt välkommen till Funktionsrättspodden!

Karin Bruce: Hej, vad roligt att vara med i er podd.

Johanna: Stockholmstinget är en konferens som handlar om kulturen, idrotten, folkbildningen och föreningslivet i Stockholms län. Och konferensen arrangeras av Kulturförvaltningen. Och nu undrar jag Karin, hur har ni tänkt kring tillgänglighet när det gäller Stockholmstinget i år?

Karin Bruce: Stockholmstinget i år är helt digitalt, så det är många nya tillgänglighetsfrågor jämfört med ett fysiskt evenemang. Och vi har jobbat med att ta fram en konferensplattform som är tydlig. Vi har också fått hjälp att testa den och fått bra synpunkter i förberedelsearbetet. Bland annat av Funktionsrätt. Vi jobbar med olika sorters textning, för att så mycket som möjligt ska bli textat. Dels live av personer som i realtid kommer livetexta. Dels använda Teams automatiska textning. Och dels textning av det som är förinspelat. Vi kommer också be talarna om hjälp för att varje programpunkt ska bli tillgänglig. Även om seminarierna filmas och sänds i bild så ber vi de som medverkar att tänka radio och beskriva det som syns i bild. Förhoppningen är därmed att den som lyssnar snarare än tittar, oavsett anledning, ska få lika stor behållning av programmet.

Karin: Åh, det låter ju jätteintressant, Karin. Jag tänker, hur skiljer sig ett digitalt kulturevent från ett fysiskt? Det måste ju vara lite skillnader om vad en ska tänka på och så där?

Karin Bruce: Hur ett digitalt kulturevent skiljer sig från ett fysiskt, det är faktiskt en av många frågor som kommer lyftas under konferensen. Kanske särskilt i seminariet ”Live, digitalt eller mitt emellan”. Där

kommer bland annat lärdomar från utvecklingen av digitala kulturevenemang diskuteras. Sen skiljer sig också en digital konferens som årets Stockholmstinget på så många sätt från ett fysiskt. Det digitala upplägget har begränsade möjligheter till möten mellan deltagare. Men samtidigt ger det en frihet för många deltagare att delta var som helst och även sprida ut konferensdeltagandet i tiden. Vårt program kommer finnas att ta del av i två veckor efter livesändningarna.

Johanna: Det låter spännande. Och vad bra att konferensen finns kvar för den som är nyfiken och inte kan välja bland de parallella seminarierna och då kan se i efterhand. Vilken programpunkt ser du mest fram emot i årets upplaga?

Karin Bruce: Jag ser mycket fram emot inledningens framtidsspaning. Och även samtalet om hur vi breddar deltagandet i kultur, idrott, folkbildning och föreningsliv.

Johanna: Stort tack för att du var med och berättade, Karin, om Stockholmstinget.

Kristina: Tack för att jag fick vara med. Hej då. Hoppas att vi ses på Stockholmstinget.

Johanna: Det är också ett tips för er alla att delta. För där pratas det kultur på längden och bredden, precis som vi gör i det här avsnittet.

Karin: Ja, men vad bra. Då kan en ju knappa in sig på region Stockholms hemsida och klicka vidare till Kulturförvaltningen och anmäla sig till Stockholmstinget 2021.

Johanna: Ja och det sker den 11 november. 11/11.

Karin: Du lyssnar på Funktionsrättspodden och idag pratar vi om kultur på längden, bredden och tvären. Vilket spännande samtal vi hade med Kristina. Jag tänker, så inspirerande det här, tanken om att börja kultur tidigt och att vara en kulturell varelse. Men att det också behöver finnas i hela vårt län, i alla samhällsskikt. Och finnas särskilda insatser, men också en kultur som är öppen. Det är så viktigt att vi pratar om de här frågorna, tänker jag.

Johanna: Jätteviktigt. När vi menar alla, då menar vi verkligen alla. Alla åldersgrupper och alla socioekonomiska skikt och alla oavsett funktionsvariation.

Karin: Exakt. Kulturen ska vara öppen för alla. Jag tänkte, Johanna, hösten är ju här. Den är levande, så att säga. Och vi har börjat med valupptakt redan. Vi har haft en workshop där vi har startat igång

inför regionval 2022. Rätt regionval har vi som slogan. Ska vi prata lite grann om det? Jag tänker, det här är kul och spännande för det kommer ju också spilla över och vara nästan hela nästa år. Då är det tema valår.

Johanna: Ja. Vi är laddade. Vi är taggade. Och vi mobiliserar oss nu med vilka funktionsrättspolitiska frågor vi vill ska slå igenom inför regionvalet. Och därför har vi haft workshops med alla våra föreningar, så att vi tillsammans kan hitta olika plattformar att stå på. Och det är ju väldigt, väldigt viktigt att vi fokuserar på ett par stycken frågor så att de frågorna får genomslagskraft. Och vi har haft ett väldigt fint samarbete. Tack alla som deltar i det här viktiga arbetet med Rätt regionval 2022, hashtag.

Karin: Ja. Och vi vet ju också att podden kommer ha en central roll i valåret. Så ni som är trogna lyssnare, ni kommer... Det kommer bli en fullmatad 2022 med massvis med valfrågor, valanalyser och också hur vi arbetar intressepolitiskt för att förändra och förbättra region Stockholm.

Johanna: Och med det vill vi gärna bjuda in er såklart. Har du en intressepolitisk valfråga som du driver i din förening, slå oss en signal och kom och besök poddstudion så når vi ut med vårt intressepolitiska påverkansarbete i podd.

Karin: Ja. Med det sagt, Johanna, ska vi runda av dagens avsnitt? Och fundera vidare på valfrågorna och fortsätta såklart att vara kulturkonsumenter och kulturutövare?

Johanna: Javisst.

Karin: Med det sagt så, tack för att ni har lyssnat på...

Karin och Johanna: Funktionsrättspodden!